

Beeldsnijder
Johannes Kinnema

prettige feestdagen

Vakgarage voor alle merken
www.Piethas.nl

Verkoop en Onderhoud
tegen scherpe prijzen

Piet Has Automobielen
Lageweg 25 1628 JS Hoorn
Telefoon: 0229-215416
Email: info@piethas.nl

Het oudste aandeel ter wereld,
uit 1606, ontdekt in 2010.

| Westfries Archief Regionaal Historisch Centrum voor West-Friesland

Als u op zoek bent naar uw voorvader, een bouwtekening van uw huis, een oude foto of een boek over de historie van de streek kunt u terecht in het Westfries Archief. In ons gebouw bewaren wij meer dan zes kilometer archiefstukken, kranten, kaarten, prenten en foto's betreffende de geschiedenis van West-Friesland.

U bent van harte welkom.

| Openingsdagen
www.westfriesarchief.nl

Blaauwe Berg 5c | 1625 NT Hoorn | Bezoekadres
Postbus 603 | 1620 AR Hoorn | Postadres
0229-282500 | Telefoon
info@westfriesarchief.nl | E-mail
www.westfriesarchief.nl | Internet

Tijdschrift
voor de afdeling
Oostelijk West-Friesland
van de Nederlandse
Genealogische
Vereniging

Koggenland

aflevering 2023/4
december 2023
jaargang 38

NGV, het kennis- en informatiecentrum voor Familiekunde, Genetica en Heraldiek

Inhoud

Van het bestuur.....	72
In dit nummer.....	72
Jubilea.....	74
Misschien zit hier iets voor u bij.....	74
Inschrijving Hollandse parentelen deel 3 geopend.....	76
Hoe het echte Fries verdween uit Noord-Holland.....	77
Verslag van de najaarsledenvergadering 2023.....	78
Afdelingsagenda 2024.....	81
Voorouderdag in Alkmaar met HCC!genealogie.....	83
Bijvangst in het Oud Notarieel Archief in Rotterdam.....	84
Beeldsnijder Johannes Kinnema in Medemblik.....	90
Memorie van successie.....	96
Aan dit nummer werkten mee.....	101
In het volgende nummer.....	101
Mutaties in het ledenbestand.....	101

Redactie-adres
Ben H.T.J. Leek
Koperslager 41
1625 AK Hoorn

ISSN-nr. 0927-8443

Van het bestuur

Alweer is er bijna een jaar voorbijgegaan als ik dit schrijf. Vreugde en verdriet hebben elkaar afgewisseld. Verdriet over het overlijden van de echtgenotes van onze voorzitter en van onze penningmeester, vreugde over de stijgende lijn binnen onze afdeling. Immers, we hebben hard gewerkt aan nieuwe mogelijkheden om leden en bestuur meer met elkaar in contact te brengen. Ook zoeken wij naar nog meer manieren om onderling informatie uit te wisselen. Daar hoort u en leest u binnenkort meer over in het jaarverslag van onze secretaris en in het nieuwe jaarplan. Dankzij een aantal van onze leden kreeg het afdelingstijdschrift Koggenland meer kopij binnen en u dus meer informatie, waar u hopelijk uw voordeel mee kunt doen bij uw eigen onderzoek. De lezingenavonden werden over het algemeen slecht bezocht. Het bestuur heeft daar regelmatig over nagedacht en hoopt ook op uw inbreng bij deze discussie. Daar moeten we toch met zijn allen uit zien te komen? Positief is het feit dat er een gestage aanwas is van nieuwe leden. Dat geeft ons moed om door te gaan en ook voor hun verder te bouwen aan een bloeiend verenigings- c.q. afdelingsleven.

Alle geboorteakten tot 1902 en steeds meer indexen op de doop-, trouw- en begraafboeken en de notariële archieven zijn dit jaar door medewerkers met behulp van vrijwilligers op de site van het Westfries Archief geplaatst. Kijk eens op die site <https://www.westfriesarchief.nl> en klik op 'Nieuws'. Wellicht vindt u daar iets van uw gading.

Tenslotte rest mij de schone taak u allen een gezond en gelukkig nieuw jaar toe te wensen namens het bestuur van de afdeling NHN.

Ben Leek

In dit nummer

In dit laatste nummer van deze jaargang treft u, naast al het verenigingsnieuws en de verslagen van lezingavonden, ook een aantal artikelen aan met een genealogische inhoud. Vera Beemster neemt ons mee in de wereld van de Noord-Hollandse kaashandelaren, die in de 17de eeuw hun kazen via Rotterdam naar het buitenland verkochten. Peter Swart doet verslag van zijn onderzoek naar de herkomst en de familiegegevens van Johannes Kinnema, de man die de prachtige houten lijst sneed rondom het schilderij van de slag op de Zuiderzee in het Statenlogement in Hoorn. Dit artikel gaat nader in op een onderdeel van onze speciale uitgave over deze zeeslag. Verder komt u meer te weten over de mogelijkheden van het gebruik van memories van successie bij genealogisch onderzoek en over de grote stappen die het Westfries Archief

maakt op het gebied van digitalisering, en welke kansen u dat gaat bieden in de zeer nabije toekomst.
De redactie neemt aan dat u hiermee de feestdagen wel doorkomt en wenst u verder ook fijne dagen en een goed nieuw jaar!

Het hoofdbestuur heeft op 21 september 2023 deze oorkonde voor 40 jaar lidmaatschap toegekend aan:

Dhr A.W. Antes
***Mw H. Sinkeldam-
Buschmann***
Dhr TH.A. Spil

Namens de NGV,

P.J.M. van Boheemen
voorzitter

H.M. Adema-Hamminga
secretaris

ontdek
jouw
verhaal

Jubilea

In 2023 was een drietal leden 40 jaar verbonden aan de NGV in het algemeen en aan onze afdeling in het bijzonder. Door het hoofdbestuur wordt hen een oorkonde uitgereikt.

Namens het bestuur van de afdeling Noord-Holland Noord van harte gefeliciteerd en zeer bedankt voor uw trouw aan onze afdeling.

Dick Waalboer
voorzitter

Misschien zit hier iets voor u bij

Korte signalementen van binnengekomen afdelingstijdschriften die u kunt inzien in onze afdelingsbibliotheek. Alle overige, reeds gedigitaliseerde afdelingstijdschriften kunt u raadplegen via de site van de NGV.

Hollands Noorderkwartier (afd. Alkmaar e.o.) jg. 37, nr. 3, september 2023

1. Het bewogen leven van Maartje Rijs, dochter van Jan Rijs en Geertje Brons, trouwt Oudkarspel 20-08-1826 Pieter Schuijt. (pg. 72-79)
2. Ludwig Carl Lentz, pastoor in Amsterdam 1839-1888, de Oost Friese tak van het adelsgeslacht Len(t)z, door Dick Lens (pg. 81-86)
3. Droogmakerijen in Noord-Holland, deel 12, door Jan Breggeman: deze keer een verhaal over Wieringen, Waard-Nieuwland en de Wieringermeer (pg. 86-93)
4. Dick Kaas (pg. 94-97) zet uiteen hoe je veel meer uit je genealogisch onderzoek kunt halen door de kadasterregistratie van grondbezit te koppelen aan die genealogische gegevens. (zie daarvoor <https://familie.kaas.nl>, klik op kadaster)

Hollands Noorderkwartier (afd. Alkmaar e.o.) jg. 37, nr. 4, december 2023

1. Het bewogen leven van Maartje Rijs (vervolg, over de DTB-boeken van de Langedijk) (Ank Poland)
2. Droogmakerijen in Noord-Holland, deel 13 (Jan Breggeman)
3. lezing van Peter van den Berg over C.J. Hellingwerff (1796-1857)

Via een ruilabonnement beschikken wij ook over

Westfriese Families (tijdschrift van de stichting Westfriese Families) jg. 64, nr. 2, september 2023

1. 1. Manshanden, molenaars van de Vier Noorder Koggen (pg. 41-62), deel Van Pieter Cornelisz Manshande, gedoopt Medemblik 12-08-1667,

vermoedelijk overleden 13-04-1713, wordt in de impost van begraven van Medemblik aangegeven dat hij in watermolen nr. 10 is overleden. Daarmee is hij zeer waarschijnlijk de tot nu toe vroegst bekende stamvader van de familie Manshande(n), die vele watermolenaars heeft voortgebracht. Uit zijn huwelijk (Medemblik 16-01-1695) met Trijn Maartens kreeg hij drie zonen, Crelis (gedoopt Medemblik 01-01-1698), Jan (gedoopt Medemblik 15-08-1700), en Maarten (gedoopt Medemblik 22-11-1708) die volwassen werden en zelf ook watermolenaar werden op een van de vijftien molens aan de dijk bij Medemblik.

2. 2. genealogie Jacob Dirkse Tromp (geboren ca 1675, overleden voor 1716, trouwt Trijntje Adriaans) door Willem Zuurbier, pg. 62-77, deel 2 (vervolg op jg. 64, nr.1, april 2023)

Oud Hoorn (kwartaalblad Vereniging Oud Hoorn) jg. 45, nr. 2023.3

Dit nummer staat grotendeels in het licht van de viering van de slag op de Zuiderzee in het weekeinde van 14/15 oktober.

1. een beschrijving van de slag, de aankondiging van de speciale uitgave over de slag door de archeologische dienst in Hoorn en een verhaal over de familie Haring in Hoorn, die geen relatie blijkt te hebben met de mythische Jan Haring die de vlag uit de mast van get schip van Bossu haalde.
2. een artikel over de remonstrantse dominee en historicus W.A. Terwogt, die eind 19de eeuw in Hoorn een geruchtmakend boek schreef over de misstanden in de koloniale politiek van Nederland.
3. een artikel over Hejiman Barnstein, geboren in Hoorn in 1854, die zich in Amsterdam als diamantbewerker sterk maakte voor de verheffing van het joodse proletariaat.
4. een artikel over Gerhard Wilhelm Kernkamp, die het van scholier in Hoorn en zoon van een manufacturenhandelaar schopte tot hoogleraar in de geschiedenis en met zijn publicaties en voorzitterschappen grote bekendheid verkreeg in Nederland.

Oud Hoorn (kwartaalblad Vereniging Oud Hoorn) jg. 45, nr. 2023.4

In deze aflevering weer een aantal ook voor genealogen mogelijk interessante artikelen:

1. 1de geschiedenis van Rijkswaterstaat in Hoorn
2. stadssanering in de 60-ger jaren
3. schipper Bontekoe en de mislukte poging van de VOC om de kust van China in handen te krijgen
4. de gebroeders Pool, aannemers uit Wognum die de Koepelkerk op het Grote Noord bouwden
5. onderzoek naar de Nassau-portretten in het Westfries Museum

Ben Leek

Inschrijving Hollandse parentelen deel 3 geopend

De Hollandse Vereniging voor Genealogie 'Ons Voorgeslacht' geeft al vele jaren verschillende uitgaven uit: *Utrechtse parentelen*, *Hollandse bronnen en de nieuwste loot aan de stam*, *Hollandse parentelen*.

In januari verschijnt in de reeks *Hollandse parentelen* het derde deel.

Dit deel is het dikste en rijkst geïllustreerde. Het kloek boekwerk zal meer dan 600 pagina's bevatten. Alle parentelen in dit deel hangen met elkaar samen. Ze zijn gebaseerd op het 'Geslachtsregister van de familie Olijcan', een zeventiende-eeuws manuscript. Verder bevat het de namen van duizenden personen, met biografieën. De geografische zwaartepunten zijn Haarlem en Amsterdam.

Veel voorkomende familienamen zijn: Bac-ker, Brasser, Van der Dussen, Van Heems-kerck, De Kies, Van der Laen, Lakemans, Van der Lee, Olijcan, Pauw, Proost, Rot-gans, Schellinger en Voocht.

Voor leden zal de prijs 20 euro (exclusief porto) zijn, voor niet-leden 25 euro (exclusief porto). De portokosten zijn 10 euro binnen Nederland en 15 euro daarbuiten.

De bestelling kunt u doen via de [winkel op de website](#). Daar kunt u de delen 1 en 2 van deze reeks ook nog bestellen.

Noot van de redactie: Met 'Ons Voorgeslacht' en andere genealogische verenigingen heeft de NGV samenwerkingsverbanden. Wij wijzen u dus graag op belangwekkende publicaties van onze zusterverenigingen en wij zijn bereid bij grote belangstelling een exemplaar aan te schaffen voor onze afdelingsbibliotheek.

Hoe het echte Fries verdween uit Noord-Holland

Voor een goed gevulde zaal (23 toehoorders) hield professor Versloot, hoogle-
raar Germaanse talen aan de Universiteit van Amsterdam, op 19 oktober een
boeiend en zeer gedetailleerd verhaal over de Friese talen in Noord-Holland,
waarin hij liet zien dat hier tegenwoordig nog steeds varianten van de oor-
spronkelijke oud-Friese taal/talen voorkomen.

Het Fries van de Angelen en Saksen, die rond het jaar 400 vanuit het noorden
van de latere Duitse gebieden overstaken naar Brittannië, het Anglo-Engels,
het oud-Germaans, het Fries van de kustgebieden in Vlaanderen en Hol-
land, overal werden talen c.q. dialecten gesproken, die langzamerhand tot
de benaming oud-Fries en oud-Engels hebben geleid. Veel van die gebieden
kwamen in de 7e/8e eeuw in het rijk van de Franken terecht. Daardoor ging
de taal van de Franken vanuit de stedelijke bestuurscentra overheersen en
ontstond er in de gebieden die tot het graafschap Holland behoorden een taal
die wij nu middel-Nederlands zijn gaan noemen.

Na de grote ontginningen van de veengebieden en de daarmee samenhan-
gende toename van de bevolking in de 11de eeuw raakten de bewoners meer
vertrouwd met het middel-Nederlands dan met het Fries. *(Tip van de redac-
tie: breng voor 17 maart 2024 een bezoek aan de tentoonstelling 'rond het jaar
1000' in het Museum van Oudheden in Leiden voor meer achtergrondinformatie)*
De historische taalkunde leert ons dat er veel Engelse en Friese woorden of
woordvormen bewaard zijn in het vroege en in het huidige Nederlands. Vooral
bij plaatsnamen en alledaagse gebruiksvoorwerpen doet zich dat vaak voor.
Omgekeerd gebeurde dit ook: oude Nederlandse woorden bleven bij Fries-
spreekende inwoners in gebruik.

In de 17de eeuw spraken de meeste bewoners van de republiek Nederlands
(met residuen van het Fries) en sommigen nog Fries (met veel Hollandse
woorden doorspekt, zoals het Westfries). Hier en daar, bijvoorbeeld in het
Waterland boven Amsterdam, had een andere vorm van het Fries zich weten
te handhaven. Een 17de-eeuws liefdeslied dat professor Versloot recentelijk
aantrof in een bundel met Hollandse liedjes, bevat een tekst die voor 40%
afwijkt van het Fries dat in Friesland gesproken werd en wordt. Dit laat zien
dat het oorspronkelijke Fries ook in dialectvorm hier en daar behouden bleef
en dat het Fries dus nooit helemaal verdwenen is uit Noord-Holland.
Modern onderzoek naar DNA en isotopen ondersteunt de voorlopige con-
clusie dat in de vroege middeleeuwen in de kustgebieden van West-Europa
stammen, die een of andere vorm van Fries spraken, uit allerlei gebieden

afkomstig waren en hier een woonplaats hadden gevonden. Hun taal is eerst in de grotere steden en later ook op het platteland verdwenen, op enkele uitzonderingen na. Wie zich daar zelf ook meer in wil verdiepen, kan op de site etymologiebank.nl naar de herkomst van woorden en plaatsnamen gaan zoeken.

BenLeek

Verslag van de najaarsledenvergadering 2023 en aansluitende lezing door Anouk Schoemaker op 16 nov. 2023

Met excuses voor de technische problemen aan de leden die via Teams aanwezig zijn opent Dick Waalboer (vz) de vergadering. Er zijn verder geen mededelingen. Drie leden hebben zich schriftelijk afgemeld. Over het verslag van de vorige vergadering worden geen vragen gesteld en zodoende kunnen we onze aandacht snel richten op de agenda van vandaag. De goede opkomst deze avond ging gepaard met een actieve deelname aan de vergadering door leden en bezoekers.

- 1/ Tijdens de voorjaarsledenvergadering heeft Dick aangekondigd zijn taken als voorzitter na twaalf jaar neer te willen leggen. De oproep aan de leden zich aan te melden voor deze eervolle functie heeft tot nu toe niet tot resultaat geleid. Daarom een nieuwe oproep: meldt uw interesse, kom een keer langs bij een bestuursvergadering, oriënteer u op de gevraagde kwaliteitseisen.
- 2/ Naast vele andere activiteiten richt het bestuur zich de komende tijd met name op de volgende zaken:

- Het organiseren van een interactieve ledenmiddag op vrijdagmiddag 16 februari 2024 in plaats van een lezingavond. De opzet gaat uit van kleine groepjes leden die praten over allerlei onderwerpen binnen de genealogie en die elkaar voeden door het uitwisselen van informatie.

- Het houden van een voorouderspreekuur in het Regionaal Archief in Alkmaar, bestemd voor leden en belangstellenden van de afdelingen Alkmaar (NHK), Hoorn (NHN) en (voormalig) Den Helder. Het RAA zal met een korte rondleiding en/ of lezing bijdragen aan deze vrijdagmiddag 23 februari.

- Met het oprichten van 'Vraagbaak', een samenwerking van bestuur en leden van de afdeling NHN, bieden wij een podium, een forum dat vragen van leden of niet-leden helpt beantwoorden door wegen te wijzen die mogelijk wel tot een oplossing van geschetste problemen kunnen leiden. Een speciale rubriek in Koggenland zal kort ingaan op de vraagstellingen, de gesuggerede oplossingen en eventueel oproepen doen voor verdere hulp. Ook voor bijdragen over gevonden oplossingen staat de mailbox van ons kwartaalblad wijd open!

- Wij willen ook graag weer een excursie organiseren. Delfher en het Nationaal Archief waren een groot succes vorig jaar. Vanuit de aanwezige leden wordt geopperd deze keer naar het CBG te gaan. Andere suggesties kunt u nog indienen.

3/ De redactie van ons kwartaalblad Koggenland doet het kennelijk goed, want er worden geen kritische vragen gesteld. Zoals altijd bij deze gelegenheid vraagt de hoofdredacteur om meer kopij aan de leden om gevarieerde nummers te kunnen maken. Verder de vraag aan onze leden om ideeën aan te dragen voor de inhoud van een nieuwe 'special', een speciale uitgave van Koggenland in (wellicht) 2025.

4/ De begroting van de afdeling NHN is voor komend jaar iets lager dan die voor 2023. Door het ontbreken van een kostenpost voor een speciale uitgave van Koggenland is de begroting weer vergelijkbaar met die van de voorgaande jaren en zal naar verwachting binnenkort door de algemene ledenvergadering van de NGV goedgekeurd worden.

5/ Bij de rondvraag kwam de vraag aan de orde over regionale samenwerking tussen historische en genealogische verenigingen. Verschillende sprekers wisten op de wenselijkheid daarvan, anderen lichtten de praktijk toe: historische

verenigingen hebben veel bredere ingangen om hun leden te bedienen dan

genealogische, zij beschikken vaak over uitgebreide beeldbanken en (bestuurs)leden die ook genealogische vragen kunnen beantwoorden. Elkaar weten te vinden werkt in de praktijk van alledag beter, zo blijkt, dan formele vormen van samenwerking. Anders geformuleerd, een genealoog moet gewoon op een historische vereniging afstappen als hij informatie wil vinden

over regionaal historische, heemkundige, landschappelijke e.d. vragen.

Lezing Anouk Schoemaker

Daarnaast kan het natuurlijk geen kwaad als onze afdeling NHN voor 'korte lijntjes' zorgt met aangrenzende historische verenigingen, want regelmatig contact, samenwerken, gegevens uitwisselen en bijvoorbeeld genealogische artikelen aan elkaars bladen of jaarboeken aanbieden

kan een veel breder publiek tot voordeel strekken. Ook aan dit punt zullen wij volgend jaar aandacht gaan besteden door het gesprek aan te gaan met andere verenigingen.

Dat enkele bezoekers van deze avond al met suggesties kwamen in deze richting, laat zien dat meer samenwerking kennelijk in een behoefte voorziet.

Na een korte pauze stelde **Anouk Schoemaker**, operationeel medewerker bij het WFA zich voor aan de aanwezigen. Zij is verantwoordelijk voor de digitalisering en het informatie- en datamanagement. Uit dien hoofde hield zij deze avond een verhaal over de ontwikkelingen in het verzamelen van historische data, over het combineren van context en data om de informatie te optimaliseren, over de resultaten die het WFA daarbij tot nu toe heeft geboekt en over de ontwikkelingen die er nog aan zitten te komen.

De ontwikkeling van de datawetenschappen en de toepassingen van kunstmatige intelligentie (artificial intelligence, AI) gaan razend snel en steeds meer informatie komt met de spreekwoordelijke 'druk op de knop'

beschikbaar. Vooral op het gebied van tekstherkenning is grote vooruitgang geboekt. Met programma's als Transkribus, Loghi en DIPText kunnen tegenwoordig teksten vrijwel foutloos worden getranscribeerd. Dat gaat ons heel veel tijd schelen bij ons onderzoek.

Medewerkers op het WFA voegen registers toe aan de al aanwezige bestanden, maken met behulp van trefwoorden bestanden beter doorzoekbaar en werken aan verbetering van de website. Honderden vrijwilligers (crowdsourcing) zijn behulpzaam bij het verder digitaliseren van al bestaande bestanden. Nieuwe technieken maken veel betere scans van teksten en afbeeldingen mogelijk.

Ook over het opslaan en de beveiliging van die duizelingwekkende hoeveelheid data, die tot in lengte van jaren beschikbaar moet blijven voor zowel de verschillende overheden als de historicus of genealogische hobbyist, hield Anouk een boeiend verhaal.

Tot slot gaf zij ook een kijkje in de keuken: een van de interessante ontwikkelingen is het maken van gelaagde kaarten. Daarmee bedoelt zij bijvoorbeeld een kaart van West-Friesland, waarop met behulp van 'knoppen' historische ontwikkelingen in steden en op het platteland zichtbaar kunnen worden gemaakt door allerlei kaartmateriaal over elkaar heen te leggen. Door te gaan werken met coördinaten kunnen geografische data dan bovendien worden gecombineerd met kadastrale gegevens en historische gebeurtenissen, zodat met één muisklik alle beschikbare informatie tevoorschijn komt die over een bepaald adres beschikbaar is. Zeker als je bedenkt dat het WFA samenwerking nastreeft met de websites van Wiewaswie, CBG, Delpher, oorlogsbronnen.nl en archieven.nl en alle bouwdoSSIERS via de lokale overheid mag overnemen. Toekomstmuziek die je dus nu al kunt horen!

Ben Leek

Afdelingsagenda 2024

Hieronder vindt u de voorgenomen activiteiten, voor zover al bekend. De bijeenkomsten voor leden en belangstellenden vinden plaats in het Westfries Archief, Blauwe Berg 5c, Hoorn. Zie voor de route: www.westfriesarchief.nl/contact/route.

Als u een suggestie hebt voor een onderwerp dat aandacht verdient in een bestuursvergadering, dan kunt u dat via de mail aan onze secretaris laten weten.

Haar mailadres is: secretaris-nhn@ngv.nl

U wordt via de nieuwsbrieven op de hoogte gehouden van de bijzonderheden van de activiteiten. Deze zijn ook te vinden op de afdelingswebsite <https://www.ngv-afdelingen.nl/nhn/agenda/>

Tijdens de voorouderspreekuren en voorafgaand aan de ledenvergaderingen en de lezingen is de afdelingsbibliotheek geopend.

Datum	Tijd	Activiteit
12 januari	14.00-16.00 uur	Inloop Voorouderspreekuur
17 januari	14.00-16.00 uur	Bestuur NHN
18 januari	19.30-21.15 uur	Lezingavond, zaal open om 18.30 uur
14 februari	14.00-16.00 uur	Bestuur NHN
16 februari	13.30-16.30 uur	Interactieve ledenmiddag
23 februari	13.30-16.30 uur	Voorouderspreekuur bij Regionaal Archief Alkmaar, programma i.s.m. het archief
8 maart	14.00-16.00 uur	Inloop Voorouderspreekuur
13 maart	14.00-16.00 uur	Bestuur NHN
21 maart	19.30-21.15 uur	Lezingavond
10 maart	14.00-16.00 uur	Bestuur NHN
18 april	19.00-19.30 uur	Voorjaarsledenvergadering NHN
18 april	19.30-21.15 uur	Tien-minuten-praatje
8 mei	14.00-16.00 uur	Bestuur NHN
10 mei	14.00-16.00 uur	Inloop Voorouderspreekuur
5 juni	14.00-16.00 uur	Bestuur NHN
11 september	14.00-16.00 uur	Bestuur NHN
13 september	14.00-16.00 uur	Voorouderspreekuur
16 oktober	14.00-16.00 uur	Bestuur NHN
17 oktober	19.00-19.30 uur	Najaarsledenvergadering NHN
17 oktober	19.30-21.15 uur	Lezingavond of ledenavond
8 november	14.00-16.00 uur	Voorouderspreekuur
13 november	14.00-16.00 uur	Bestuur NHN
21 november	19.30-21.15 uur	Lezingavond onder voorbehoud

Joke Ignjatovic

Voorouderdag in Alkmaar met HCC!genealogie

Op zaterdag 4 november stond het Regionaal archief in Alkmaar in het teken van stamboomonderzoek samen met HCC!genealogie. De dag was bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in het doen van voorouderonderzoek.

Deze dag was gratis te bezoeken. Het archief verzorgde lezingen en rondleidingen en er waren tientallen organisaties aanwezig die zich bezig houden met familieonderzoek, zoals Geneanet, Probook, Reunion, Progen, GensSearch en uiteraard HCC.

Emmy Miltenburg in Alkmaar

Onze stand NHN-NGV werd bemand door Joke en Emmy. Dick bemande de Gensdatapro stand. Naast Dick was Bas Wilschut aanwezig, de programmeur van Gensdatapro. Al met al een boeiende groep mensen met veel kennis. De ochtend werd druk bezocht. We hebben belangstellenden op weg kunnen helpen en er hebben zich enkele nieuwe leden aangemeld.

Zelf heb ik een van de gegeven lezingen bezocht: 'Immigranten van toen' door Mariëlle Hageman, medewerker van het Regionaal Archief Alkmaar.

Een boeiend verhaal over hun zoektocht naar immigranten in Alkmaar en hun achtergrond. Een verhaal ook uit deze tijd. Meer informatie hierover is te vinden op de website van het archief in Alkmaar.

Na de goedverzorgde lunch hadden we wat meer tijd om met andere standhouders een praatje te maken. Met nieuwe energie en een voldaan gevoel verliet ik het archief. Het was een geslaagde dag.

Emmy Miltenburg

Bijvangst in het Oud Notarieel Archief in Rotterdam

reconstructie van een familiebedrijf 1627- 1663

Voor een beetje onderzoek naar de geschiedenis van voorouders reizen mensen soms heel Nederland af naar archieven. Maar met internet kun je veel onderzoek vanuit huis beginnen.

Voorouders kunnen overal gewoond hebben en ze blijken soms heel reislustig. Een van mijn voorouders die schipper was, begin 18e eeuw, zeilde volgens de tot nu toe bij mij bekende bronnen vanaf Texel heen en weer tussen Lissabon en Sint Peterburg.

Bronnen hiervoor zijn de Sont-registers, gedigitaliseerde exemplaren van kranten als Oprechte Haerlemsche courant, de Amsterdamse Courant, s Gravenhaegse courant en Leydse courant [www.delpher.nl] en (bevrachtingscontracten in) de notariële archieven van Amsterdam.

Eén bericht in de Amsterdamse Courant vermeldt dat mijn voorvader in 14 dagen van Texel naar St Ubes (= Setubal, ten zuiden van Lissabon) gevaren was. Blijkbaar was dat opmerkelijk genoeg om in de krant te vermelden. En tegelijk riep dat bij mij een vraag op: bleven schippers continu op zee of gingen ze onderweg ook wel eens een haven in?

Ervan uitgaande dat de behoefte aan een toevluchthaven [storm, kapers op de kust enz] van alle tijden is, ging ik op zoek naar een eerste logische opsteekplaats, gerekend vanaf Texel. Rotterdam zou een eerste optie kunnen zijn. Zo belandde ik bij het Stadsarchief Rotterdam.

Vanaf de 16e eeuw zijn in de regio Rotterdam notarissen actief. De akten zijn samengevoegd in het Oud-Notarieel Archief, afgekort ONA. Van een deel van deze akten is een samenvatting gemaakt, in archieftaal een 'regist', die digitaal te doorzoeken zijn. <https://stadsarchief.rotterdam.nl/zoek-en-ontdek/notariele-akten/>

Ik heb helaas geen spoor van mijn voorouder in dit archief gevonden, wel van verre neven. Deze conclusie kon ik pas trekken na een systematische zoektocht. Onderweg zag ik allerlei vermeldingen die betrekking hebben op West Friesland, Waterland en de kop van Noord-Holland. Die oogst wil ik graag delen. Mijn onderzoek is beslist niet volledig geweest.

Dit deel beschrijft allerlei varianten van de plaatsnaam Oude Niedorp: Ouwe Nierop, Ouwenierip, Oud Nierop, Oude Nijedorp, Oud Nijdorpe, den Ouden Nierop, Out Nierop.

Tegelijk is geconstateerd dat een achternaam als 'van Nierop' veelvuldig voorkomt in Rotterdam en omgeving. Dit geldt voor meer achternamen met

een verwijzing naar een plaats. Maar er bleven een paar akten over die on-dubbelzinnig vermelden dat het gaat om een bewoner van Oude Niedorp in Noord Holland.

Met dank aan de notarissen Nicolaas Vogel Adriaansz en Johan van Weel de Oude die op 25/02/1642, 05/04/1642, 13/04/1642 en 17/03/1648 de onderlinge relaties expliciet hebben vastgelegd, blijkt dat een deel van de verwijzingen naar de plaats Oude Niedorp leden van één familie betreft: te weten vader Cornelis Ariss, kaaskoper wonend in Oude Niedorp [vermeld in 13 akten] en drie zonen:

1. Cornelis Cornelisz Nierop, wonend in Oude Niedorp, schipper op onder andere het galiootschip De Engel Gabriel [vermeld in 6 akten]
2. Andries Nierop koopman, wonend in Roan in Normandië [vermeld in 4 akten]
3. Jan Cornelisz Visch, kaaskoper, wonend Wyzend [in de ban van Spanbroek]/Opmeer [vermeld in 5 akten]

De zonen van Cornelis Ariss

In vier akten wordt de relatie tussen Cornelis Ariss en zijn zoons aangeduid:

- akte dd 25/02/1642: Cornelis Andriesz en zoon Andries Cornelisz Nierop,
- akte dd 05/04/1642: Cornelis Cornelisz en vader Cornelis Ariensz
- akte dd 13/04/1642: Andries Cornelisz Nierop en zijn broer Cornelis Cornelisz Nierop,
- akte dd 17/03/1648: Jan Cornelisz Visch en broer Cornelis Cornelissen Nierop

Cornelis Cornelisz Nierop, is schipper op onder andere het galiootschip De Engel Gabriel, eigendom van een rederij. De akten waarin Cornelis Cornelisz wordt vermeld dateren van 25/11/1640, en de laatste is opgemaakt op 17/03/1648. Uit deze akten blijkt dat Cornelis Cornelisz vaart in opdracht van koopmannen (waaronder zijn vader), en onder andere kaas en haring naar Rouen vervoert.

Andries Cornelisz Nierop, wordt voor het eerst vermeld in een akte in 1642. Aanleiding voor de akte is het gegeven dat zijn vader, Cornelis Ariss, voor eigen rekening kazen naar Rouen stuurt, waar zijn (oudste?) zoon Andries Cornelisz Nierop, koopman is. Andries Cornelisz Nierop is in 1642 ook voor rekening van de (hierna nog te noemen) Olivier Couwijn 'factor' (handelaar) in Rouen. Cornelis Ariss staat hierbij borg voor zijn zoon.

Jan Cornelis Vis, is teruggevonden in akten, vastgelegd tussen 17/03/1648 en 26/12/1663. In sommige akten wordt zijn woonplaats genoemd, die heel verschillend lijkt te worden aangeduid, maar voor degene die een beetje bekend is met deze omgeving als overeenkomstig kan worden herkend:

- Jan Cornelisz Visch, kaaskoopman uit Wyseneinde (Wijzend) in de ban van Spanbroek,
- Jan Cornelissen Visch, kaaskoopman uit Wijseneinde (bij Spanbroek)
- Jan Vis wonend te Opmeer
- Jan Cornelisz Visch, caeskoper, wonend onder Spanbroeck in Noorthollandt bij Hoorn
- Jan Visch, coopman in Noort-Hollant

Gegevens in Westfries Archief?

Er is niemand aangetroffen in de DTB-boeken van Oude Niedorp en direct omliggende plaatsen als Nieuwe Niedorp, Veenhuizen, Heerhugowaard, Hoogwoud, enz. Maar wel in de oudste gereformeerde doopinschrijvingen van Sijbekarspel [bron: [Westfries Archief](#) te Hoorn, DTB Dopen, Doop-, trouwen en begraafboeken Sijbekarspel, 1599-1825, Sijbekarspel, archief 1702-32, inventarisnummer 1, 24-01-1599, DTB Sijbekarspel 1. Gereformeerde doopinschrijvingen, 1599-1637., folio 1 ; Permalink <https://hdl.handle.net/21.12114/C3ACA05370F84AF7BEBF7563216F4042>]

Hierin staan de volgende twee vermeldingen:

- Op 24 januari 1599 wordt in Sijbekarspel gedoopt: Jan, zoon van Cornelis Aris. Dat zou de hierboven genoemde Jan Cornelis Vis kunnen zijn.
- 10 februari 1603 wordt Cornelis gedoopt, zoon van Cornelis Ariszn en Jatie Arisdr, en als peet staat vermeld Lijst Arijs. Dit zou de doop van de hierboven genoemde Cornelis Cornelisz Nierop kunnen zijn.

Omdat het doopboek begint in 1599, zou dit kunnen betekenen dat Andries Cornelisz Nierop voor 1599 is geboren en gedoopt.

Wat doet deze familie in Rotterdam?

De akten in de periode 1627 -1663 zijn allen zakelijk van aard en met een variatie aan doelen: er is een overeenkomst en een arbitrage, vier borgstelingen, vier machtigingen zeven schuldbekentenissen en tenslotte zijn er tien attestaties of verklaringen.

Uit de inhoud van de akten, en het onderzoek naar de andere in de akten genoemde personen komt het beeld naar voren van een kaashandelaar/kaaskoper wonend in Oude Niedorp, Cornelis Ariss, die kazen verkoopt in Rotterdam. Deze kazen worden onder andere verscheept naar Rouen in Frankrijk,

maar ook verkocht aan [kapiteins op oorlogsschepen bij] de Admiraliteit van Zuid Holland. Ook blijkt dat hij soms zelfs persoonlijk naar Rotterdam komt, onder andere in de herberg 't Moriaenshoofd.

Uit de akten blijkt dat Cornelis Ariss grote (voor die tijd) bedragen kon voorschieten én lenen. Op 16 met 1634 kon Cornelis Ariss blijkbaar zonder probleem ruim 5000 gulden voorschieten. Maar ook was hij in 1644 in staat om 4000 gulden te lenen van een Rotterdammer. Cornelis Ariss is evident een bemiddeld man en heeft blijkbaar goede connecties met bemiddelde Rotterdammers. Hij doet zaken met onder andere

- Maria van der Meyde, dochter van Pieter van der Meyde, oud-burgemeester van Rotterdam en Helena van der Haage. Bij haar huwelijksvoorwaarden 17-09-1636 met Johan van IJck assisteren haar ooms Symon Schotte, raet in de Raedt van Staten van de Vereenigde Provintien, en Apolonis Schotte, raet in de Hoge Rade van Hollant, Seelant en Vrieslant. Op het moment dat Cornelis Ariss zaken met haar doet is ze net weduwe geworden van Johan van IJck, die eveneens burgemeester van Rotterdam was, en ontfanger generael van de Admiraliteyt' was geweest. En ze hertrouwt ca 1647 met : IJmant IJmantsz, gecommiteerde Raet van het College ter Admiraliteyt in Rotterdam
- Jan Jansz de Jongh, schepen van Rotterdam
- Olivier Couwijn, geboren ca 1603, een man met connecties en pecunia. Hij is in het Stadsarchief Rotterdam ONA aangetroffen als pachter van de impost op zeep [vroegste vermelding 1625], pachter van de impost op turf [vroegste vermelding 1628], 'tollenaar van de grafelijkheid van Hollant', ofwel 'ontvanger van de gravelijcke Domeinen van Holland' [vroegste vermelding 1629], en wijnkoopman [vroegste vermelding: 1635]

De koop en verkoop van kaas doet Cornelis Ariss soms in samenwerking met een andere koopman. Bijvoorbeeld de Rotterdamse schipper/koopman, Gerrit Arijensz Ruijt [geboren ca 1586 als zoon van Aris Gerritsz en Emmitgen Bankeris, overleden voor 17-02-1644]. Met deze Gerrit Arijensz Ruijt doet Cornelis Ariss ook andere zaken: ze zijn medereeder in een rederij die omstreeks 1630 het schip de Fortuyn van ongeveer 60 lasten heeft laten maken.

De laatste akte van Cornelis Ariss, met Quirijn Gillesz van der Clanck, ook een kaashandelaar, dateert van 16/10/1656.

Om te begrijpen wat deze familie bezielde om in Rotterdam zaken te doen, eerst een korte beschrijving van de periode.

Periode 1627-1663: dat was toch oorlogstijd?

Tot 1648 speelt uiteraard de 80-jarige oorlog in onze contreien een rol, maar tussen 1618 en 1648 was bijna heel Europa een slagveld. De zogenoemde Dertigjarige Oorlog was een grootschalig conflict waar de meeste Europese mogendheden in wisselende combinaties bij betrokken waren. De hoofdoorzaken waren de spanningen tussen katholieke en protestante staten, maar voor Frankrijk speelden ook geostrategische motieven een belangrijke rol. Het jaar 1635 luidde de vierde, zogenoemde Franse fase van de Dertigjarige Oorlog (1635-1639) in. Lodewijk XIII was koning, kardinaal de Richelieu regeringsleider. Frankrijk was katholiek, maar Richelieu wilde het oude probleem van de Habsburgse omsingeling uit de wereld helpen. Daarom verklaarde Richelieu Spanje openlijk de oorlog in februari 1635: de kardinaal vond het staatsbelang zwaarder wegen dan de godsdienst.

Frankrijk begon met een aanval op de Zuidelijke Nederlanden én tekende met de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden een offensief én defensief verdrag in februari 1635. De Fransen heroverden terrein op de Spanjaarden en dwongen Spanje om Noord-Frankrijk te ontruimen [bronnen = https://nl.wikipedia.org/wiki/Dertigjarige_Oorlog en https://nl.frwiki.wiki/wiki/Chronologie_de_la_France].

In oktober 1637, nadat de hele top van de marine van Holland in ongenade is gevallen, wordt Witte de With benoemd tot viceadmiraal van Holland en West-Friesland, gelijktijdig met de benoeming van Maarten Tromp tot luitenant-admiraal. Soms combineerden Tromp en De With hun eskaders, soms kruisten ze apart.

Al in november 1637 staken beiden in zee tegen de Duinkerker Kapers. Soms ging het om te voorkomen dat de kapers hun thuishaven verlieten. Maar ook omgekeerd: tijdens het vaarseizoen van 1639 probeerden Tromp en De With een groot Spaans-Portugees troepentransport, de zogenaamde Tweede Spaanse Armada, te onderscheppen waarvan ze wisten dat het naar Duinkerke zou pogen door te breken [bron = https://nl.wikipedia.org/wiki/Witte_de_With].

Waarom zaken doen in Rotterdam?

Nederland staat bekend om zijn kaas en boter. Vooral Duitsland, Engeland en Frankrijk waren grote exportmarkten. De kleine, bolvormige Edammer kaases waren ideaal (handzaam en voedzaam) om per schip vervoerd te worden. Ze werden niet alleen als proviand gebruikt, maar Edammer kaas bleek ook een nuttig ruilmiddel te zijn voor specerijen en andere zaken. Hoorn, Enkhuisen, Alkmaar, Amsterdam en Edam, steden in de nabijheid van Oude Niedorp hadden allemaal een kaasmarkt. Toch verstuurde Cornelis Ariss zijn kazen

naar Rotterdam. Waarom?

Ook Rotterdam had een kaasmarkt. Kaasverkopers verkochten sinds 1611 hun kazen op de Rotterdamse kaasmarkt, gevestigd op de Huibrug. Tot 1677 lag de straat met de naam Kaasmarkt in het verlengde van de Boerenvischmarkt en de Kipstraat, tegenover de Botersloot. In 1677 werd besloten de Kaasmarkt te vergroten. na de vergroting sprak men van Nieuwe Kaasmarkt of Korte Kipstraat.

Een geregeleerde markt is uiteraard belangrijk voor een handelaar. In een akte van Stadsarchief Rotterdam ONA dd 21-03-1668 staat de volgende praktische regeling vermeld:.... De caescoopers verklaren dat wanneer zij een partij caes in Amsterdam, Delft, Gouda, Alckmaer of andere omliggende plaatsen hebben gekocht en daar bij de pachter van de Wage een biljet hebben gehaald, zij de caes in Rotterdam vrij mogen invoeren. Voor de verkoop en uitvoer compenseren zij de pachter [van de impost] jaarlijks. .... Verondersteld mag worden dat deze regeling in meer steden praktijk was.

Het vervolg van het antwoord op de vraag 'Waarom Rotterdam?' ligt waarschijnlijk niet bij Cornelis Ariss, als verkopende kaashandelaar, maar bij de (Franse) kopers van zijn kaas. Tussen 1587 en 1795 gold 'de sluiting van de Schelde' een blokkade voor het scheepvaartverkeer op de Schelde tussen Antwerpen en de zee, waarbij tijdens de oorlog geen oorlogsgoederen via de Schelde mochten worden doorgevoerd [bron = https://nl.wikipedia.org/wiki/Sluiting_van_de_Schelde]. Met andere woorden: voor de Fransen [verwikkeld in de Dertigjarige oorlog] was Rotterdam de dichtstbijzijnde haven om zaken te doen met Nederlanders.

En als Cornelis Ariss al zaken vanuit Hoorn had willen doen: in Hoorn was tot 1630 weinig ruimte. Hoorn kent tegenwoordig nog steeds de Rouaanse kade, maar die is pas in gebruik genomen vanaf 1670, toen Gerbrand Opperdoes en Pieter Hemsz, Hoornse kooplieden, het alleenrecht kregen voor een geregeld beurtveer op de handel met Frankrijk, met name op de steden Rouen en St Vallerij [bron = Oud-Hoorn, 7^e jrg nr 4, december 1985, pag. 87], speciaal om 'haerlieden Caas' beter te doen overvaren [bron = <https://westfriesgenootschap.nl/een-eiland-voor-de-kust-van-hoorn>]. Een link met Cornelis Ariss heb ik niet gevonden, maar het zou zo maar kunnen dat de activiteiten rond de Rouaanse kade in Hoorn een gevolg is van de activiteiten van Cornelis Ariss en zijn zonen in Rotterdam en Rouen.

De volledige tekst van dit artikel kunt u op de website van onze afdeling vinden. Daarin treft u de regesten aan waarop dit artikel is gebaseerd.

Tot besluit:

En waar was die kaas dan voor nodig? Lees daarvoor in het volgende nummer van Koggenland het artikel 'Kaashandel via Rotterdam'.

Vera Beemster

Beeldsnijder Johannes Kinnema in Medemblik

Johannes Kinnema is een zeventiende-eeuwse beeldsnijder die in Alkmaar woonde en werkte. Hij voltooide in 1668 de monumentale houten lijst om het schilderij van de Slag op de Zuiderzee dat sindsdien in de Statendoor te Hoorn hangt. Deze lijst wordt beschouwd als een van de hoogtepunten van de Nederlandse decoratieve beeldhouwkunst uit de zeventiende eeuw.¹ Enkele jaren na de voltooiing van dit meesterwerk verrichtte Johannes Kinnema werkzaamheden aan het kerkorgel in Medemblik. Met deze stad had de beeldsnijder een speciale band. Hij moet een deel van zijn jeugd in Medemblik hebben doorgebracht, stichtte er een gezin en voerde al in 1658 een opdracht van het stadsbestuur uit. Maar dit verhaal begint bij zijn ouders, aan de 'overkant' in Friesland.

Friesland

Zoals zijn achternaam doet vermoeden, liggen de wortels van Johannes Kinnema in Friesland. In 1666 gaf hij zelf aan 'van Farward' afkomstig te zijn.² Het dorp Ferwerd ligt ten noorden van Leeuwarden, nabij de Waddenzee. Aangenomen wordt dat hij daar tussen 1620 en 1640 ter wereld kwam.³ Maar omdat (gereformeerde) doopschrijvingen van Ferwerd pas vanaf 1656 zijn bewaard, valt dat niet te toetsen.

Via de website AlleFriezen vond ik de huwelijksregistratie van de ouders van Johannes Kinnema. Vader Sitze Pietersz Kinnema en moeder Kniertje Gerrits trouwden te Leeuwarden. Nadat hun voorgenomen huwelijk driemaal was afgekondigd, werden zij op 5 april 1630 in de echt verbonden. Deze trouwdatum maakt het waarschijnlijk dat Johannes na 1630 is geboren. De huwelijksregistratie geeft ook achtergrondinformatie over zijn ouders. Zo valt te lezen dat Kniertje Gerrits uit Deventer kwam en Sitze Kinnema in Leeuwarden was geboren. De bruidegom oefende het beroep van pasteibakker uit. Hij was gezelschap en werkte dus onder een baas.⁴

Vijf jaar na hun huwelijk verkocht het echtpaar een huis 'staende achter den kelderen' in Leeuwarden. Sitze en Kniertje werden toen nog beschouwd als burgers binnen de Friese hoofdstad.⁵ Was de verkoop van het huis het moment waarop zij naar Ferwerd vertrokken?

1 Eloy F. Koldewij, 'De lijst om 'De Slag van Bossu' en enkele nieuwe wapenfeiten van de beeldhouwer Johannes Kinnema', in: C. Boschma-Aarnoudse e.a., *Het Statenlogement in Hoorn, Hoorn 2001* (Koldewij), p. 197.

2 Stadsarchief Amsterdam (SA), *Archief van de Burgemeesters: poorterboeken*, inv.nr. 5, p. 528. <https://rkd.nl/nl/explore/artists/257407>. Geraadpleegd op 26 november 2023.

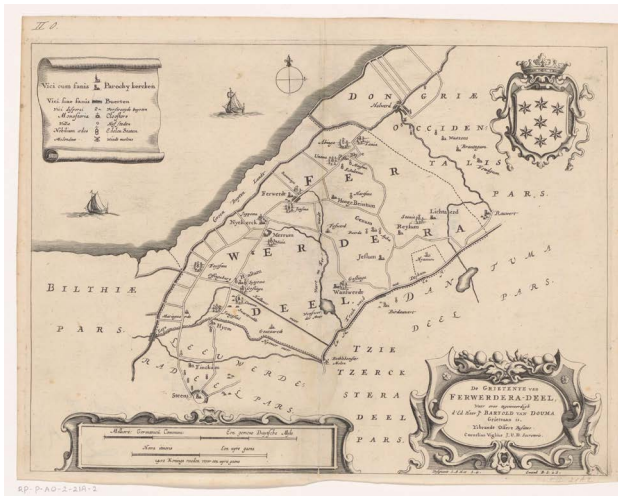
4 Tresoor, *Collectie DTB*, inv.nr. 0898, 5 april 1630.

5 Historisch Centrum Leeuwarden, *Archief van de stad Leeuwarden*, inv.nr. 3627, blad 163. Met dank aan Mark Raat.

Zeker is dat ze op 18 oktober 1639 in het Friese dorp nabij de Waddenzee woonden.

Volgens de schepenrol van Medemblik startte toen een bijzondere rechtszaak tussen de in Ferwerd wonende Sitze Kinnema en spijkermaker Volckert Wighra. De twee mannen hadden gewed op de vraag of er in Harlingen een smedengilde bestaat. Kinnema had de weddenschap gewonnen en eiste van de spijkermaker geld.⁶ Dat deze zaak voor de schepenen van Medemblik werd gebracht, zal verband houden met de woonplaats van de verliezer van de weddenschap. Al wijst de naam van spijkermaker Volckert Wighra ook op een Friese afkomst...

Kaart uit 1664 van de grietij Ferwerderadeel waarin het dorp Ferwerd ligt. (Collectie: Rijksmuseum)

Vader Sitze Kinnema in Medemblik

Op 20 december 1639 werd de zaak tussen Kinnema en Wighra gesloten. Met tussenkomst van arbiters werd de spijkermaker veroordeeld tot het betalen van drie rijksdaalders, een oordeel waarin beide mannen zich konden vinden. Opmerkelijk is dat Kinnema in deze zaak wordt aangeduid als procureur postulant, en niet als pasteibakker. Een procureur postulant stond een eiser of gedaagde in een rechtszaak bij maar had geen academische juridische achtergrond. Mogelijk oefende hij in Ferwerd meerdere beroepen uit.

⁶ Westfries Archief (WFA), Oud-Rechterlijke Archief (ORA) Medemblik, inv.nr. 5239, 18 maart 1639.

Het daaropvolgende jaar moet Sitze Kinnema met zijn gezin naar Medemblik zijn verhuisd. Hij kocht in 1640 een huis in het Westeinde en werd bovendien beëdigd als derde procureur van de stad.⁷ Vanaf dat moment komt zijn naam

veelvuldig voor in het oud-rechterlijke archief van Medemblik. De naam van de nieuwe procureur kent meerdere spellingsvarianten waaronder het deftige Sixtus Kinnema.

Op 27 november 1641 werd in Medemblik een dochter van Kinnema gedoopt. Zij heette Annetje. Daarna volgde nog een zoon Barent, een dochter Crijstijntjen en tweemaal een dochter Lijsbet.⁸ In een schuldverklaring van moeder Kniertje

Afbeelding: Westerkerk in Medemblik, getekend omstreeks 1726. In deze kerk, nu Bonifaciuskerk, zijn meerdere kinderen van Sitze Kinnema en Kniertje Gerrits gedoopt. Rechts van de kerk loopt het Westeinde. (Collectie: Noord-Hollands Archief)

Gerrits uit 1658 worden slechts drie kinderen genoemd: Johannes, Pieter en Stijntje.⁹ Daaruit kan worden geconcludeerd dat de twee jongens uit Friesland waren meegekomen en dat de wieg van hun jongere zus Stijntje (Crijstijntjen) in Medemblik stond. Het lot van de andere in Medemblik gedoopte kinderen laat zich raden. In de zeventiende eeuw was de sterfte onder zuigelingen en kinderen hoog.

7 WFA, Gaarder Medemblik, inv.nr. 4, 14 april 1640. Voor zijn beëdiging als procureur, zie ORA Medemblik, inv.nr. 5239, en 7 augustus 1640.

8 WFA, DTB Medemblik, inv.nr. 1. De kinderen zijn gedoopt op respectievelijk 27 november 1641, 28 januari 1643, 3 juli 1644, 19 juni 1647 en 15 augustus 1649.

9 WFA, ORA Medemblik, inv.nr. 5338, folio 142vs.

Bij de doopregistraties van Lijsbet in 1647 en 1649 staat de vader omschreven als Kinnema herbergier. Het is een aanwijzing dat de vader van Johannes Kinnema naast zijn procureurschap meer activiteiten in Medemblik ontplooide.

In 1648 had hij een huis aan de zuidzijde van de Oude Haven gekocht.¹⁰ Mogelijk betrof dit een woonhuis annex herberg. Allicht verklaart dat een levering van wijnen en andere waren aan Sitze Kinnema door twee Amsterdamse kooplieden.

Deze levering vond in 1648 plaats maar de kooplieden wachtten drie jaar later nog op hun geld.¹¹

Johannes Kinnema

Op 5 april 1656 werd een dochter van Johannes Kinnema in Medemblik gedoopt. Haar naam is Annetjen. Dat is de vroegst aangetroffen vermelding van de beeldsnijder in Medemblik. Het ligt voor de hand dat hij toen al met zijn eerste vrouw Claesje Claes was getrouwd en dat zij de moeder van het kind was. We kennen haar naam uit latere Alkmaarse archiefbronnen. In het gereformeerde doopboek van Medemblik werden pas vanaf 1662 de moeders bijgeschreven. Ook ontbreken in Medemblik de (onder)trouwregisters uit deze periode. Een jaar later werd opnieuw een dochter met de naam Annetjen gedoopt en in 1658 volgde de doop van een zoon Heijndrick.¹²

Dat Johannes Kinnema toen al als beeldsnijder in Medemblik actief was, leidt geen twijfel. Op 8 juni 1658 ontving hij namelijk van het stadsbestuur een bedrag van 175 gulden voor 'eenige sneedwerck inde Munt'. In het ordonnantieboek van de thesaurier staat het werk van Kinnema in meer detail omschreven: het betrof snijwerk op de deurstijlen en boven de fries in een kamer van het muntgebouw.¹³ Het Westfries muntbedrijf, dat tussen Hoorn, Enkhuizen en Medemblik rouleerde, streek in 1655 voor het eerst in Medemblik neer. Daar werd het bedrijf in het proevenhuis gehuisvest. Van dit werk van Johannes Kinnema in de Munt resteert waarschijnlijk niets. In de tweede helft van de achttiende eeuw onderging het muntgebouw in Medemblik een grote verbouwing en in 1923 werden de laatste muren van het oude gebouw omgetrokken.

¹⁰ WFA, Gaarder Medemblik, inv.nr. 5, 18 november 1648.

¹¹ SA, Notariële archieven, inv.nr. 604, akte 420538 en inv.nr. 603, akte 478362.

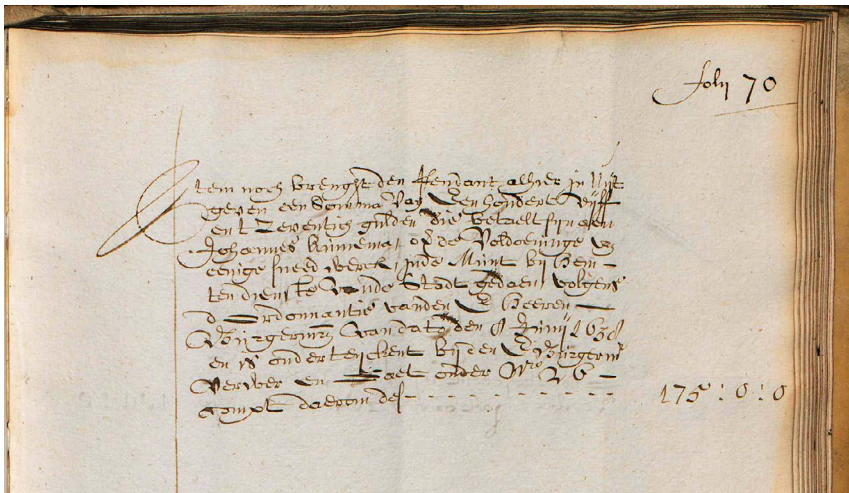
¹² WFA, DTB Medemblik, inv.nr. 1, 11 februari 1657 en 10 juni 1658.

¹³ WFA, OAM, inv.nr. 721, folio 70 en inv.nr. 573, folio 43.

De zeventiende-eeuwse kroniek van Cornelis Jansz Opperdoes vermeldt dat Johannes Kinnema later nog aan het kerkorgel in Medemblik heeft gewerkt. De beeldsnijder woonde toen al jaren in Alkmaar. Volgens Opperdoes heeft Johannes Kinnema het onderste houtsnijwerk met de wapens gemaakt, 'alsoo Jan Meegh quam te overlyden [...]'.¹⁴ Hij voltooide blijkbaar het werk van een overleden collega-beeldsnijder. In november 1669 betaalde de thesaurier van Medemblik 130 gulden aan Jan Dircksz Meegh voor zijn werk aan het orgel.¹⁵ Een dergelijk betalingsbewijs is voor Kinnema niet aangetroffen. Daarentegen staat in de Bonifaciuskerk in Medemblik nog wel een orgel met fraai beeldhouwwerk.

14 Zie Koldeweij, p. 205-207. Voor het manuscript van Cornelis Jansz Opperdoes, zie WFA, Collectie handschriften, inv.nr. 1921
 15 WFA, OAM, inv.nr. 726, folio 93.

Afbeelding: betaling van 175 gulden aan Johannes Kinnema voor zijn werk in het muntgebouw te Medemblik. (Collectie: Westfries Archief)

Van Medemblik naar Alkmaar

Johannes Kinnema moet in 1659 van Medemblik naar Alkmaar zijn vertrokken. Hij werd toen lid van het Alkmaarse schildersgilde of Sint-Lucascilde. In dat gilde waren ook steenhouwers en beeldsnijders ondergebracht. Kinnema werd als vreemdeling ingeschreven.¹⁶

16 Regionaal Archief Alkmaar, Collectie Aanwinsten, inv.nr. 13. Op de website van het archief in Alkmaar is een transcriptie beschikbaar.

Op 10 april 1661 werd Elout, zoon van Johannes Kinnema en Claesje Claes, in de Grote Kerk van Alkmaar gedoopt. In de jaren dat de beeldsnijder druk was met de lijst voor het schilderij van de Slag op de Zuiderzee, werden meer kinderen van het echtpaar in Alkmaar gedoopt. Zij kregen bekende namen: Sixtus en Kniertje.

Toen Johannes Medemblik verliet, was zijn vader al overleden. Vermeldingen in het oud-rechterlijke archief van Medemblik laten zien dat Sitze Kinnema in juni 1657 nog zijn zoon Johannes in een rechtszaak bijstond. Maar vanaf oktober 1657 is sprake van de weduwe Kinnema.¹⁷ Kniertje Gerrits was toen in meerdere rechtszaken verwickeld omdat de procureur haar met schulden en schuldeisers had achtergelaten.

In december verkocht Kniertje Gerrits een tuin of boomgaard die achter haar huis aan de Oude Haven lag. Uiteindelijk moest zij ook afstand doen van haar huis. Dat werd op 20 januari 1660 bij executie verkocht.¹⁸ Onder de schuldeisers bevonden zich haar kinderen Johannes, Pieter en Stijntje. Volgens de preferentierol stonden zij in rangorde van schuldeisers vrijwel onderaan.¹⁹

Beeldsnijder Johannes Kinnema overleed in Alkmaar in 1673. Hij had zijn eerste vrouw Claesje Claes overleefd en was vijf maanden voor zijn dood nog hertrouwd.

Afbeelding: de monumentale lijst van Johannes Kinnema in Hoorn. (Foto: Gemeente Hoorn)

Peter Swart, Westfries Archief
december 2023

¹⁷ WFA, ORA Medemblik, inv.nr. 5281.

¹⁸ WFA, Gaarder Medemblik, inv.nr. 6, 13 december 1657 en 2 maart 1660. Voor de executoriale verkoop van het huis zie WFA, ORA Medemblik, inv.nr. 5302.

¹⁹ WFA, ORA Medemblik, inv.nr. 5288, 15 oktober 1660.

Memorie van successie

Om enig idee te krijgen van de vermogenspositie van uw voorouders kunt u onderzoek doen in de memories van successie. Wanneer iemand overleed waren alle erfgenamen vanaf 1806 verplicht aangifte te doen van de waarde van de nalatenschap, omdat er beoordeeld moest worden of er belasting over een erfenis moest worden betaald. Deze aangifte heette een *memorie van successie*. In de memorie stond een berekening van de erfbelasting die iemand moest betalen. De memories bestaan meestal uit voorgedrukte formulieren. Voor onderzoek naar personen zijn de memories van successie een waardevolle bron. U vindt er basisinformatie over iemand, maar ook informatie over wat iemand bezat. U vindt er informatie over:

- naam, plaats en datum van overlijden
- burgerlijke staat
- namen en woonplaatsen van alle erfgenamen. Daarbij wordt aangegeven wat de verwantschap tussen hen en de overledene is. Voor genealogen is dit een goede bron van informatie.
- Als er een testament of huwelijkscontract is, dan worden de data, de naam van de notaris die ze heeft opgemaakt en zijn vestigingsplaats vermeld
- een overzicht van het bezit aan onroerende goederen, mét bijbehorende gegevens uit het kadaster van na 1832.

Als er erfbelasting moest worden betaald, is in de memorie ook de waarde van andere bezittingen genoemd. Bijvoorbeeld de waarde van inboedel, handelswaren, contanten, erfpachten, grondrenten, lijfrenten, effecten, belangen in andere ondernemingen en inkomsten als loon, pacht, huur en renten. Ook werd vermeld of de overledene nog geld tegoed had of juist iemand iets schuldig was. U vindt alleen memories van successie van overleden personen met een nalatenschap van 300 gulden of meer en vanaf 1878 met een nalatenschap van 1000 gulden of meer. Voor uw onderzoek kan ook de naam van de notaris die de memorie opstelde nog van belang zijn. In zijn protocollen bevinden zich vaak meer akten van de personen, de boedelbeschrijving en de verdeling van de erfenis.

Een uitgebreide toelichting vindt u op de site van het Noord-Hollands Archief <https://noord-hollandsarchief.nl/zoeken/personen/memories-van-successie/>

Daarop wordt onder het kopje 'onderzoek in de Noord-Hollandse memories van successie' precies aangegeven hoe u uw onderzoek kunt voorbereiden. Ik citeer hier het begin van dat verhaal: de memories die in de periode 1806-1927 in de provincie Noord-Holland zijn opgemaakt, worden bewaard bij het Noord-Hollands Archief.

Over de gehele periode zijn de archiefstukken gescand en online in te zien: voor de periode 1806-1817 via [toegang 177](#); voor de periode 1818-1927 via [toegang 178](#). Om onderzoek te doen in de memories van successie is het noodzakelijk te weten in welke gemeente iemand is overleden, en onder welk successiekantoor deze gemeente viel. In de toegangen 177 (voor de periode 1806-1817) vindt u een lijst van gemeenten met verwijzing naar het kantoor waar de betreffende gemeente onder valt. Voor de periode 1818-1927 kunt u [deze lijst ook digitaal bekijken](#).

Als u onderzoek doet in Alkmaar en omgeving kunt u in onze afdelingsbibliotheek alvast vooronderzoek doen door de *Index op de memories van aangifte voor de successiebelasting kantoor Alkmaar 18456-1902* in te zien. U weet dan in ieder geval naar welke namen u digitaal verder kunt gaan zoeken.

Ben Leek

Ben Leek vertelt over Koggenland

Joke Ignjatovic over uitstapjes

HCC! Alkmaar: Joke Ignjatovic in gesprek met Dorothy de Winter, genealoge

GensDataPro 3.x is een computerprogramma voor Windows waarmee genealogische informatie vastgelegd kan worden. Hierin zijn naast persoonsgegevens registratiemogelijkheden opgenomen voor DNA-HAPLO-codes.

De licentie voor een volledige versie kost € 60,00.

Leden ontvangen korting, na aflevering van de bestelling wordt € 10,00 teruggestort.

ontdek
jouw
verhaal

Aan dit nummer werkten mee

Vera Beemster, Joke Ignjatovic, Ben Leek, Emmy Miltenburg, Peter Swart en Dick Waalboer

In het volgende nummer

Naast de stukken voor de voorjaarsledenvergadering kunt u uitzien naar een verhaal over de familie Houthuesen door Justus en Maureen Houthuesen, een vervolgartikel van Vera Beemster over de kaashandel in Hoorn e.o., een verhaal van Joke Ignjatovic over genealogisch onderzoek doen in Servië naar de familiegeschiedenis van haar echtgenoot, en een bijdrage van Bart Vrouwe over een familie Hoekstra.

Ben Leek, hoofdredacteur

Mutaties in het ledenbestand

1 juli t/m 4 december 2023

We betreuren het overlijden van:

- * Mevrouw P. den Os-van der Leijen
- * De heer J.H.N.W. Raat

We verwelkomen als nieuw lid:

- * De heer W.K. Baijs
- * Mevrouw A.M. Bokslag
- * Mevrouw S. Glaubitz
- * De heer R.C. Hubert
- * De heer J.J.L. van Kampen
- * De heer J.N.H. Mol
- * Mevrouw Koenis-Ruiter
- * De heer J. Schuurman
- * Mevrouw H.A.M. Sijm

De volgende leden hebben het lidmaatschap beëindigd:

- * Mevrouw E.J.G. Breet
- * De heer E. Brouwer
- * De heer T.P.A. Jong
- * Mevrouw J.M.T. Metz-Keijzer
- * Mevrouw B.L.G. Smiesing-Steenhuizen (blijft lid van NGV, vertrekt bij NHH)

Koggenland

verschijnt de maanden maart, juni, september
en december. De sluitingsdatum voor het volgende reguliere nummer is
1 maart 2024.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de door derden
ondertekende artikelen.

Uw reacties op 'Vragen' en andere publicaties plaatsen wij graag in
"Koggenland" zodat ook anderen dan de direct betrokkene van uw
reacties kunnen profiteren.

© Voor het overnemen van artikelen of delen daarvan is toestemming
vereist van de redactie en de auteur.

Voorouderspreekuur

elke 2e vrijdag van de maanden
januari, maart, mei, september en november
van 14:00 tot 16:00 uur
Westfries Archief, Blauwe Berg 5c, 1625 NT Hoorn

Richtlijnen voor auteurs

De kopij dient digitaal aangeleverd te worden in Word, zonder gebruik van enige
opmaak bij voorkeur via e-mailadres:

redactie-nhn@ngv.nl

Afbeeldingen dienen apart te worden aangeleverd. Dit kan in de vorm van
scherpe foto's of digitaal per e-mail. Digitale afbeeldingen dienen
van goede kwaliteit te zijn: ten minste 300 dpi op het gewenste formaat.
U kunt altijd op assistentie van de redactie rekenen.

De bibliotheek van onze afdeling

Onze bibliotheek is te vinden in het Westfries Archief.
De bibliotheek is geopend op openingstijden van het Westfries Archief
<https://www.westfriesarchief.nl/>

Voor het lenen van materiaal kunt u terecht tijdens de
bijeenkomsten en het Voorouderspreekuur.

Bestuur en functieverdeling

Voorzitter

Dick Waalboer, Oosterstraat 56, 1654 JM Benningbroek 06 83 07 17 26
e-mail: voorzitter-nhn@ngv.nl

Secretaris

Joke Ignjatovic, Klagerstuin 150, 1689 JX Zwaag 06 51 34 81 89
e-mail: secretaris-nhn@ngv.nl

Penningmeester

Henk Flierman, Kloosterpoort 1, 1613 EV Grootebroek 0228 - 51 31 05
e-mail: penningmeester-owf@ngv.nl

Algemeen bestuurslid, werkgroep bibliotheek, opvang nieuwe leden
vacature

Algemeen bestuurslid, Communicatie/ PR
vacature

Algemeen bestuurslid, organisatie lezingen

Emmy Miltenburg, Kaapstander 238, 1371 NV Medemblik 06 22 34 25 98
e-mail: evenementen-nhn@ngv.nl

Algemeen bestuurslid, hoofdredacteur

Ben H.T.J. Leek, Koperslager 41, 1625 AK Hoorn 0229 - 23 29 35
e-mail: redactie-nhn@ngv.nl

Homepage:

<https://www.ngv.nl/>

<https://www.ngv-afdelingen.nl/nhn/>

Webmasters

Joke Ignjatovic en Dick Waalboer

Redactie Koggenland

Ben H.T.J. Leek, Koperslager 41, 1625 AK Hoorn 0229 - 23 29 35
e-mail: redactie-nhn@ngv.nl

Dick Waalboer, Oosterstraat 56, 1654 JM Benningbroek 06 83 07 17 26 e-mail:
voorzitter-nhn@ngv.nl

Verenigingsgebouw

Westfries Archief, Blauwe Berg 5c, 1625 NT Hoorn 0229 - 28 25 00
<https://www.westfriesarchief.nl/>

Retouradres:
Koperslager 41
1625 AK Hoorn

ontdek
jouw
verhaal

Voorplaat: Lijst door Johannes Kinnema
voor slag op de Zuiderzee in de Statenpoort
Hoorn

Gedrukt door: **indrukmakers**
RECLAME • ONTWERP • PRINTSTUDIO